

Till rektor

Uppföljning av kandidatexamen i samiska språk vid Umeå universitet

Beslut

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ger det samlade omdömet hög kvalitet för utbildning som leder till kandidatexamen i samiska språk vid Umeå universitet.

UKÄ ifrågasätter inte längre tillståndet för Umeå universitet att utfärda kandidatexamen i samiska språk.

Ärendets hantering

UKÄ beslutade den 12 mars 2013 (reg.nr 411-296-13) att ge det samlade omdömet bristande kvalitet för utbildning som leder till kandidatexamen i samiska språk vid Umeå universitet. Beslutet innebar samtidigt att UKÄ ifrågasatte lärosätets tillstånd att utfärda kandidatexamen i samiska språk. UKÄ uppmanade därför lärosätet att senast den 12 mars 2014 inkomma med en redogörelse för de åtgärder som vidtagits med anledning av ämbetets ställningstagande. Därefter avsåg ämbetet att ta ställning till om det finns skäl att besluta att lärosätet inte längre får utfärda den aktuella examen.

Lärosätet har inkommit till UKÄ med en analys av orsaken till bristerna och redovisning av vidtagna åtgärder.

För uppföljningen utsåg UKÄ följande sakkunniga: professor Sirkka Saarinen, Åbo universitet och universitetslektor Nils Øivind Helander, f.d. Samiska högskolan. Underlag för bedömningen har varit lärosätets redogörelse samt kompletteringar som begärdes in av sakkunnigruppen. Bedömningen har gjorts utifrån krav som ställs i högskolelagen (1992:1434) och i högskoleförordningen (1993:100). Bedömarens yttrande bifogas.

Universitetskanslersämbetets bedömning

UKÄ bedömer att utbildning som leder till kandidatexamen i samiska språk vid Umeå universitet nu uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning och att utbildningen därmed ska ges det samlade omdömet hög kvalitet. Under sådana omständigheter finns det inte längre skäl att ifrågasätta lärosätets examenstillstånd.

Beslut i ärendet har tagits av universitetskanslern Harriet Wallberg efter föredragning av utredaren Nils Olsson i närvaro av t.f. avdelningschefen Karin Järplid Linde och strategi- och planeringsansvarige Per Westman.

Harriet Wallberg

Nils Olsson

Kopia till:
Bedömargruppen

Bilaga 1

Bedömargruppens motiveringar

Umeå universitet

Lärosäte Umeå universitet	Huvudområde/examen Samiska språk - kandidat	ID-nr A-2014-03-3535
-------------------------------------	---	--------------------------------

Bedömning av utvalda examensmål

Mål: För kandidatexamen ska studenten visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets vetenskapliga grund, kunskap om tillämpliga metoder inom området, fördjupning inom någon del av området samt orientering om aktuella forskningsfrågor

Måluppfyllelse: Hög

Motivering: I utvärderingen av finsk-ugriska språk (se Universitetskanslersämbetets beslut den 12 mars 2013, reg.nr 411-296-13) framgår av bedömargruppens yttrande att: "Flera arbeten i urvalet visar på brister när det gäller studenternas kunskap om huvudområdets vetenskapliga grund och kunskap om tillämpliga metoder inom området. Vad gäller orientering om aktuella forskningsfrågor visar en majoritet på brister. Majoriteten av arbetena visar dock på hög måluppfyllelse beträffande fördjupning inom någon del av huvudområdet. Urvalet av de självständiga arbetena visar att de flesta arbeten har teoretisk lingvistik (generativ syntax) som vetenskaplig grund.

Av självvärderingen framgår att huvudområdet är inriktat på bred kunskap om samiskans fonologi, morfologi och syntax på grundnivå. På avancerad nivå är undervisningen dock enbart inriktad på teoretisk lingvistik. Den vetenskapliga grunden är dock alltför snäv för ett språkämne som samiska och studenterna förväntas inhämta betydande teoretiska kunskaper om generativ syntax inför arbetet med de självständiga arbetena. Undervisningen inom detta fält är emellertid begränsad, vilket uppenbarligen har bidragit till att flertalet studenter inte har kunnat tillämpa teori och metoder för sina självständiga arbeten på ett helt tillfredsställande sätt. Den snäva vetenskapliga grunden för huvudområdet har inte heller gjort det möjligt för studenterna att välja andra teoretiska och metodiska infallsvinklar för sina uppgifter. Av självvärderingen framgår också att den samlade vetenskapliga lärarkapaciteten på grundnivå är alltför begränsad.

Sammantaget bedöms måluppfyllelsen vara bristande."

I analysen av orsaker bakom den bristande måluppfyllelsen identifierar lärosätet bland annat följande: De krav på förkunskaper som ställs på de blivande studenterna är inte tillräckligt höga för att utgöra en bra grund för både den vetenskapliga och den språkliga träningen under utbildningen.

Undervisningen har heller inte förmått kompensera för studenternas otillräckliga förkunskaper. Vidare har de självständiga arbetena godkänts på tveksamma grunder då det saknats tydliga lärandemål och bedömningskriterier för viktiga moment.

Lärosätets analys är relevant vad gäller den del som rör kvalitetssäkringen av de självständiga arbetena. Studenternas förkunskaper som ett problem i sammanhanget är delvis relevant. Att studenternas förkunskaper är på rätt nivå är en nödvändig förutsättning för att de ska kunna tillgodogöra sig all form av utbildning. Huvudproblematiken berörs dock endast ytligt i analysen.

Denna problematik består i att den vetenskapliga grunden (teoretisk lingvistik) är alltför snäv för ett

språkämne som samiska. Den snäva vetenskapliga grunden för huvudområdet har begränsat studenternas möjligheter att välja teoretiska och metodiska infallsvinklar för sina uppgifter.

Med anledning av bristerna har lärosätet vidtagit följande åtgärder:

Den enskilt viktigaste åtgärden är enligt lärosätet införandet av skärpta förkunskapskrav för antagning till kurser inom huvudområdet samiska språk. Från och med 2009 krävs styrkta förkunskaper i språket motsvarande gymnasiets steg 3. För att kompensera för de begränsade möjligheterna att inom den svenska gymnasieskolan uppnå gymnasiekompetens i språket, inrättades under höstterminen 2008 språkfärdighetsinriktade kurser om sammanlagt 30 högskolepoäng som ger behörighet att antas till huvudområdet. På grund av att utbildningarna i samiska språk genomförs med 50 procents studietakt skrev de första studenterna som genomgått sin kandidatutbildning med de nya skärpta förkunskapskraven sina examensarbeten först vårterminen 2012. Således har de inte ingått i underlaget för utvärderingen.

Genom en omstrukturering av utbildningsutbudet kan studenterna parallellt läsa kurser i både samiska språk och samiska studier. Båda kursstyperna ges med 50 procents studietakt. Studenterna får härigenom, om de studerar på heltid, både språkfärdighet, språkvetenskaplig teori och kunskaper om samisk kultur, historia och samhällsliv.

En gemensam kandidatkurs – Samiska språk C – har införts. Åtgärden har vidtagits i syfte att säkerställa att studenter i samtliga samiska varieteter uppnår samma nivå av måluppfyllelse. Detta har inneburit att kraven för godkänt på det självständiga arbetet har skärpts. Ett par arbeten från studenter som genomgått denna nya kurs var med i utvärderingen och dessa arbeten visade på hög måluppfyllelse för samtliga mål.

Från 2008 och framåt har lärarna i samiska vid institutionen för språkstudier utvecklat en betydande mängd material för användning i både språkvetenskapliga och språkfärdighetsinriktade delar av utbildningarna.

Nya kursplaner har tagits fram. Som exempel anger lärosätet kursplanen för Nordsamiska B. En stor del av kursen ägnas åt orientering i aktuella forskningsfrågor samt språkvetenskaplig metodik och teori, och inslaget av uppgifter som baseras på självständig analys och producering av egna vetenskapliga texter har ökat. Ändringarna har också inneburit förtydligande skrivningar angående andra delar än språkteori. Kursplanerna innefattar nu även tydliga betygskriterier för godkänt betyg. Kursplanen för det självständiga arbetet delar nu in examinationen av arbetena i tre delar: forskningsplan, seminarium efter det att 70 procent av arbetet är färdigt och slutlig examination av det färdiga självständiga arbetet, där varje del måste vara godkänd innan nästa får påbörjas.

Det har skett en förstärkning av lärarkapaciteten. Lärarna vidareutbildas genom att gå forskarutbildning. En gästprofessor, som kommer att fungera som examinator för examensarbeten, har anställts. Ytterligare planerade förstärkningar är en anställning som universitetslektor i språkdidaktik med inriktning mot samiska som utlystes 2013 och är under tillsättning. En anställningsprofil för professor i samiska är under utarbetande för utlysning under våren 2014. Dessa processer har dock ännu inte lett till anställningsbeslut.

Givet analysen av bristerna framstår åtgärderna delvis som rimliga och ändamålsenliga. De två första åtgärderna, skärpning av förkunskapskraven och omstrukturering av utbildningsutbudet, är rimliga utifrån lärosätets analys av bristerna och har viss bäring på måluppfyllelsen genom att säkra studenternas förkunskaper så att de kan tillgodogöra sig utbildningen. Införandet av en gemensam kandidatkurs är en grundläggande och adekvat åtgärd. Utveckling av kursplaner ger bättre förutsättningar att genomföra det självständiga arbetet och öppnar upp för andra tillämpningsområden än generativ grammatik. Denna åtgärd visar att lärosätet förstått problematiken. Redovisade åtgärder som innebär förtydligande av krav för examensarbetet bidrar också till att säkra måluppfyllelsen.

Sammantaget anser bedömargruppen att de av lärosätet genomförda åtgärderna utgör viktiga förutsättningar för att säkra studenternas måluppfyllelse.

Eftersom det kvarstod några oklarheter som gällde de mer specifika brister som påpekades i bedömargruppen yttrande begärdes kompletterande information kring några punkter in. Bedömargruppen önskade se innehållet i det egenproducerade kursmaterialet och en lista med titlarna på de examensarbeten som producerats enligt den nya kursplanen. Bedömargruppen önskade även få en redovisning av anställningsförfarandet för de anställningar, ett lektorat och en professur, som nämns i åtgärdsredovisningen. Eventuella övriga tillskott eller ökad meritering i lärarkåren kunde också redovisas.

Den av lärosätet inlämnade kompletteringen den 31 augusti gav tillräcklig information om det egenproducerade materialet. Av kompletteringen framgick också titlarna på de senaste examensarbetena. Vad gäller anställningsförfarandet var det klargörande med besked om nytillskott i lärarkåren.

Den 25 november inkom Umeå universitet med ytterligare besked kring anställningsförfarandet vad gäller professuren. Sakkunniga för bedömning av de sökande har beslutats och de sakkunniga har tillsänts handlingarna från de sökande.

Bedömarna anser att med de vidtagna åtgärderna och klargörandena via lärosätets komplettering är förutsättningarna tillräckliga för att lärosätet ska kunna säkra att studenterna uppnår hög måluppfyllelse när det gäller aktuellt examensmål.